

Steeds meer begonnen we de druk v.d. bezetter te voelen. Op een gegeven moment werden de jeugdbewegingen verboden en hun eigendommen moesten worden ingeleverd en overgedragen aan de Jeugdstorm. Op zekeren dag kwam bij me een leider v.d. Jeugdstorm om de goederen v.d. Jonge wacht op te halen. Ik zei: "we hebben niks". Jawel, u hebt onder anderen ook vlaggen". Hij haalde een papier voor de dag, maar tegelijk keek ik ook en zag niets anders staan dan vlaggen. Ik zei hem, die kun je hebben, maar die heb ik niet hier, kom de volgende week maar terug. De week daarop, kwam hij weer aanzetten op zijn fiets. Ik had een paar papillonvlagjes met kromme kluppels klaar gezet. Hij wou ze meekappen, maar ik zei: Geef me eerst een bewijs van ontvangst, want ik moet me toch kunnen verantwoorden voor de vereniging. Daar hij geen papier bij zich had, typte ik een briefje, waarop stond, dat alle goederen v.d. Jonge Wacht waren overgedragen aan de Jeugdstorm. En die sufficientie tekende het (nog steeds in mijn bezit).

De JONGERSCONGREGATIE mocht nog blijven bestaan. We gaven een congregatieblaadje uit met o.a. "Gesprekken met Sjeng" waar men tussen de regels van alles kon lezen, wat voor de Duitsers niet zo aangenaam was, maar zij begrepen het toch niet. We waren een beetje veilig, omdat we ook het voorgeschreven remark hadden (officieel stond het op naam v.d. gemeente).
ONDERDUIKERS.

De bezetter begon steeds meer jonge mannen op te roepen om in Duitsland te gaan werken. Velen weigerden en doken onder. Aangezien ik de zorg had voor het mannelijk jeugdwerk, was het ook mijn taak om die jongemannen zoveel mogelijk te helpen. Maar ook de Ondergrondse Organisatie had zijn oog op Nederweert met zijn uitgestrektheid laten vallen. Op een gegeven moment zat ik in drie organisaties zonder dat ik erg in had. Ik had dringend telefoon nodig; die kreeg men alleen als er reeds een aansluiting lag. Deze werd gelegd en daarna werd gevraagd. Ook moest ik zorgen voor snel vervoer. In 5 minuten haalde ik het rijbewijs voor moter. Zo kreeg je toch van alle kanten hulp.

Je moest echter erg voorzichtig zijn. Zo schreef b.v. iemand op een openbriefkaart: "Ik heb hier drie boeken; ze zijn heel aardig, kun je die gebruiken? Groeten van tante Mina". Antwoord stuur maar af, ik heb tegenwoordig nogal tijd om te lezen. Groet tante Mina, enz. In die brief werd aan een stukje los afgescheurde krant gevoegd. De drie onderduikers kwamen toonden dat stukje krant (dat werd gepast aan de krant) en brachten de groeten van tante Mina over.

Soms zaten er in Nederweert meer dan 50 onderduikers. Een plaats hadden we als reserve voor onverwachte ooringende gevallen nl. bij Harrie? Houben Herstraat. Daar waren geen kinderen en waren rustige, goede vaderlanders. Hier werd o.a. Bossers ondergebracht, die in Weert was gepakt met wapens, maar daar door de politie de gelegenheid werd geboden om te ontsnappen. Drie politieagenten zijn door de bezetter opgeroepen om voor onder-zoek naar Maastricht te gaan, waaronder Duzing uit Nederweert. Ik had hem afgeraden te gaan, maar omdat die anderen wel gingen, is hij ook gegaan, naar Duitsland getransporteerd en nooit meer teruggekomen. Men had zelfs geen officiële verklaring van overlijden; het- geen moeilijkheden opleverde toen zij vrouw wilde hertrouwen.

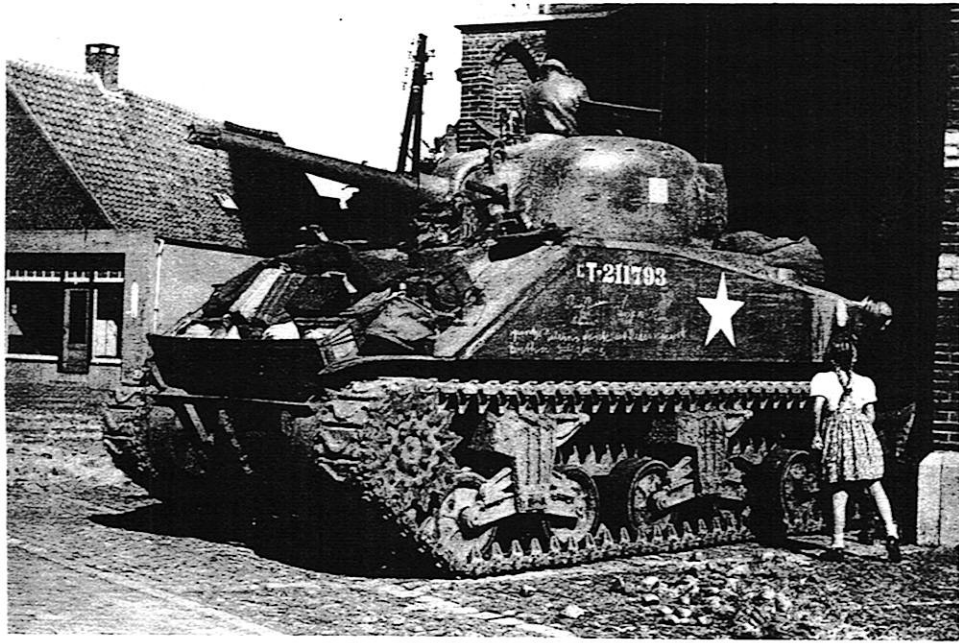
Aangezien enkele Nederweertenaars in Duitsland werkten en het mogelijk was hen levenspakketten via Rode Kruis te sturen, werd er onder de Jonge Boeren een groep opgericht (in elk gehucht waren er twee), die elke maand levensmiddelen ophaalden. Meestal was dat graan en wat boter en we lieten stroop maken in Ospel. Het graan kwam terecht bij de molenaars en naar behoefte gemalen en bij de bakker werden kleine broden gebakken. Elke maand werd dat verpakt bij Kessels, de kleermaker. Ook werden er pakjes voor onderduikers in Tilburg verstuurd. Daarbij werd een briefje gedaan met de vermelding "Om uit te delen onder de armen". Dat is mijn geluk geweest. Op zekerem dag beïde me Frans Sniijders op, rechercheur bij N.S. met de mededeling : Je vriend in T (Tilburg) is gepakt en jullie pakjes zijn in beslag genomen; ik kom morgen". De vraag was: onderduiken of niet? De volgende dag kwam een bode uit Tilburg met het bericht: niet onderduiken, anders hebben ze zekerheid, dat het niet en orde is en gaan ze verder onderzoeken met gevaar voor een paar honderd onderduikers. Je zult wel geschaduw worden en misschien ondervraagd, maar houd dan vol, dat het voor de armen is. Enkele dagen later waarschuwde me een Nederweertenaar, die in contact stond met de plaatselijke NSB-ers; dat ik geschaduw werd. Na een maand van angst en onzekerheid, ging ik naar weert met het voornemen me af te melden van elke organisatie. Ik werd daar begroet met de mededeling dat er in Sittard een massa bonnen waren veroverd en ze hadden een hele hoop voor me klaar liggen. Ik kon niet weigeren, want nu kon ik ook iets terugdoen voor mensen die onderduikers gratis hadden opgenomen.

Frans Sniijders kwam elke zaterdag met 'n ondergronds blad. Hij droeg een revolver; had ik hem sterk afgeraden. Waarschijnlijk is hij verraden en in Vught doodgeschoten. Een gedenk-

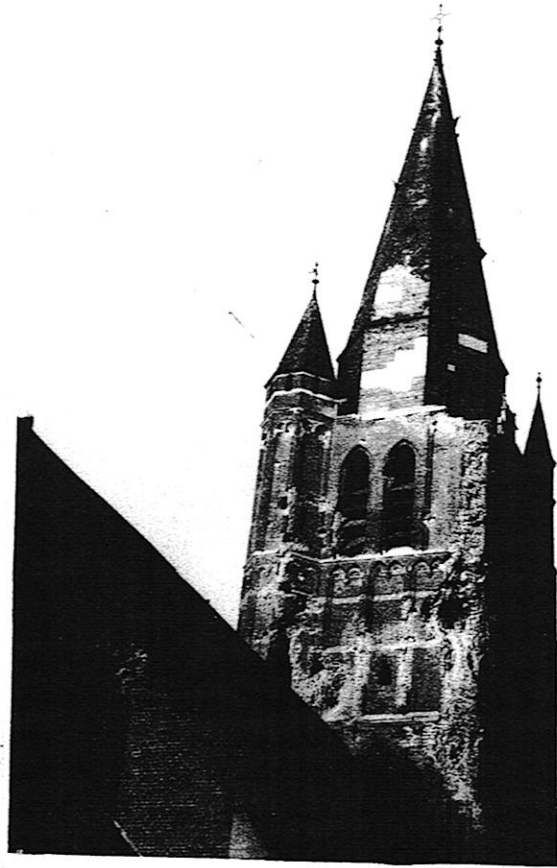
MISDIENAARS:

van onder naar boven links:
René Bijlmakers-Jan ?
Vaessen - Linssen
Freij - Theo Peulent ?

De geallieerde troepen maakten direct gebruik van de toren als uitkijkpost en vóór de kerkdeur een tank gestationeerd.

10 mei 1940 EVACUATIE
ar Someren.

ENKELE BIJZONDERHEDEN TIJDENS DE BEZETTING.

Al spoedig moesten we allemaal de RADIO inleveren. Gelukkig had ik nog een oud ding op de zolder staan. Naar het raadhuis met dat ding. Een electricien moest controleren of hij het ook deed. Met wat kloppen kwam er een piepgeluid uit. Het was in orde. De goede radio ging nu de zolder op, want het was streng verboden naar Radio Oranje vanuit Engeland te luisteren. Doch op verschillende plaatsen werd in geheim geluisterd, zodat practisch het hele dorp van de Duitsers niet aangename berichten op de hoogte was.

KLOKKEN.

De Duitsers begonnen gebrek te krijgen aan grondstoffen en nu moesten de kerkklokken worden ingeleverd. Jammer genoeg werden twee zware klokken van de parochiekerk ook geroofd.

De mensen moesten ook alle koperen voorwerpen inleveren. Mensen die bang waren voor de dreigementen v.d. Duitsers leverden nog heel wat in. Ik zie de dame Arcijelmans nog dragen met een mand vol mooi antiek spul. Ik beloofde hen ook een briefje van inlevering te geven als ze dat naar mij brachten. Maar ze deden alsof ze niets gehoord hadden.

ZWARTHANDEL.

Er kwam ook steeds meer gebrek aan voedsel. Ik ben echter overtuigd, dat in Nederweert geen gebrek is geleden. In 't algemeen hielpen de mensen elkander goed.

Er waren natuurlijk ook wat zwarthandelaren. Soms in de preek wel eens gehad over mensen die misbruik maakten van de nood van hun evenmens. En ook over hen, die heulden met de vijanden van... Christus. Het werd door sommigen niet in dank aangenomen.

Practisch in elke plaats had je een priester, die zich het lot van de onderduikers aantrok en soms ook nog van piloten, franse vluchtelingen, enz.

Er waren er ook die bang waren. Zo kwam ik met een lijstje N.S.B-ers uit de parochie Ospel bij de pastoor, Adams senior (bijgenaamd "de Pier" op het College te weert, waar hij vroeger leraar was).

"Ik heb hier een lijst van parochianen, die u niet de H. Communie mag geven. Astublief pastoor". "Houd dat maar bij je dat hoef ik niet te weten, maak dat je wegkomt", was zijn antwoord.

OOORLOGSVLIEDTUIGEN.

In Nederweert stonden ook enkele zoeklichten opgesteld. Als dan de geallieerde vliegtuigen overkwamen, zag je soms hoe die gevangen werden in twee stralenbundels. Vaak was het gevolg dat dit door een nachtjager werd afgeschoten. Aangezien het jeugdwerk naar buiten niet mogelijk was, waren we begonnen met modelvliegtuigen te bouwen met hulp van 2 Amsterdamse jongens, die bij mij regelmatig in de vakantie in de kost waren. Wel was het moeilijk om aan materiaal te komen. In plaats van stoffen moesten we met papier bekleden. Lijm maakten we zelf (asseton met cellose lak), triplex kregen we van de Amsterdammers.

Iemand had ontdekt, dat bepaalde vliegtuigen (ik meen Muskito-bommenwerpers) veel balzahout bevatten. Wanneer er een vliegtuig gevallen was, trokken de bouwers erop uit met zaag, tang ~~en~~ hamer en beitel om zoveel mogelijk balzahout te bemachtigen. Dit is nl. heel licht en toch sterk.

Die vliegtuigjes werden met een touw opgetrokken en de Peel leende zich er goed voor om ze na te kunnen kijken, waar die dingen terecht kwamen.

eens vonden we tussen de verspreiden vliegtuigwrakken nog stukken van menselijke lichamen. Dit werd gemeld en ze werden begraven op dat stukje grond tussen de kerk en café Peeters.

eens werd ik op een zondagmiddag geroepen door een jongen, die me vertelde, dat ze een Engels vliegtuig hadden gevonden, dat in vele stukken uiteen ~~ge~~gelegen was. Maar de staart was in zijn geheel naar beneden gekomen en boven op een bos gevallen. Daarin hadden ze ~~niemand~~ iemand gevonden, die nog leefde. Ze hadden hem voorzichtig uit dat vliegtuig getild en toen ze zijn kleren wat losmaakte, zagen ze daar een medaille en dat deed hen eraan denken om een priester te roepen.

Toen ik daar in het bos aankwam stond daar reeds een Duitsers. Ik vroeg hem: Darf ich dahin? Eigen Verantwortung, es sind noch Bommen da" zei hij. Ik zag het plaatje met de naam T. Webb en noteerde zijn nummer. Daarbij was ook de medaille waarop stond: Notre Dame d'Afrique, prier pour nous".

Ik rice zijn naam aan, vertelde hem dat hij ernstig gewond was en het H. Oliesel zou geven. Of hij het begrepen heeft, weet ik niet, hij was bewusteloos. Nadat ik nog even bij hem gebeden had, waren er intussen al meer Duitsers gekomen. Ik zag daar 2 jonge Sanitater staan, die vroegen me, at ze nog ~~voor~~ voor hem konden doen, ze hadden geen ervaring. Ik zei hen zijn hoofd zo te leggen, dat hij niet zou stikken. Ze deden dat heel voorzichtig.

OORLOGSVLIERTUIGEN (vervolg)

Toen ze weer bij me kwamen staan vroeg ik hen of ze hun vijand mochten helpen, waarop een zei: "In diesem Fall sind wir keine Feinde mehr". Terwijl de ander zei: "Der hatt ja auch eine Mutter".

De gewonde piloot is overgebracht naar het ziekenhuis in Weert en is daar na een paar uur overleden. Merkwaardig was, dat hij een ring droeg, waarin gegraveerd: "from Mother".

Intussen had ik gemerkt, dat een duitser foto's had gemaakt. Deze was inkwartierd bij Brekkers Kerkstr. en bleek een heel geschikt man te zijn en heeft me een paar series van die foto's bezorgd. Na de bevrijding heb ik een serie overgestuurd naar de familie van de piloot (hij zal wel boor-schutter zijn geweest). Hoe blij die mensen daarmee waren bleek wel uit dat mooie cadeau dat ze me later hebben gebracht, 'n ivoren vouwbeen.

Een ander interessant verhaal is het volgende, dat zich afspeelde vlak na de bevrijding.

Op zekere dag kwamen enkele mensen bij me, die zich als volgt voorstelden: Madame l'Hérbier, Princesse Gerome Murat, Gravin du Monceau en Luitenant Brillard. Deze mensen waren op zoek naar verloren franse vliegers. Daar moest ook een frans vliegtuig gevallen zijn in de Peel, maar de gemeente van Asten wist er niets van ook niet de gemeente Edewijk. Maar deze laatste hadden hen naar mij verwezen. Ik nam contact op met dhr Schmits, opzichter v.d. Peel en deze wist er meer van. Wij zijn toen met het hele gezelschap onder leiding v.d. heer Schmits de Peel ingetrokken. Eerst gingen we naar een Peclarbeider. Deze had luitenant Brillard, die met de parachute uit het vliegtuig was gesprongen opgevangen en hem veilig door de mijnenvelden geleid. Hij liet ons de parachute zien. We trokken verder de Peel in en kwamen aan de plek waar het vliegtuig gevallen was. Er was een grote kuil ontstaan en rondom allemaal brokstukken van het vliegtuig. Op een gegeven moment vonden we een stuk van een vliegeruniform. De luitenant onderzocht dat en volgens een nummer op de kraag moest dat het bewuste vliegtuig zijn. Niet ver daar vandaan stond een huisje en men verzocht ons daarheen te gaan voor eventuele informatie. De vrouw was alleen thuis met nog een zestal kinderen. De gravin stiet me ^{er} vroeg: Zijn al die kinderen van die vrouw? Ik vroeg: Moeder, hoeveel kinderen hebt u? Acht, was het antwoord. Op de terugweg zei de gravin: Wat een arme vrouw met zoveel kinderen en nooit eens kunnen uitgaan! Ik zei "geloof u, dat ze toch gelukkig zal zijn". "Ik denk dat ze gelukkiger is dan ik" was het antwoord.

De gravin vertelde dat ze ook een buitengoed had in Brussel en dat ik haar daar eens moest komen opzoeken. Ik ben er eens geweest, maar ze was niet thuis. Later kreeg ik een brief met excuus en hernieuwde uitnodiging. Het is gebleven bij een nieuwjaarswens nu en dan.

Prinses Murat vertelde me, dat ze een afstammeling was van generaal Murat van Napoleon.

Madame l'Herbier, de leidster van de groep, was instructrice voor vliegers en schrijfster. Toen ze hoorden dat we daar in de Reel met modellen werkten, beloofde ze me wat filmstroken te sturen, die ze had laten maken voor instructie. Deze heb ik inderdaad ontvangen, maar niet het boek, dat ze zou schrijven over verloren vliegers.

De gravin had me gevraagd of daar op die plek, waar twee vliegers waren omgekomen en die beiden katholiek waren, een kruis te plaatsen. Dhr Schmits liet een kruis maken van hout uit de moeras v.d. Reel, dat misschien wel duizende jaren oud was. Op een Goede vrijdag n.m. zou het door Jong Nederland geplant worden. Eerst ging het met een lorrie door de Reel en daarna moest het nog een paar honderd meter door de jongens gedragen worden. Later vertelden ze: dat ze nooit hadden kunnen denken dat zo'n kruis zo zwaar kon zijn. In tegenwoordigheid v.d. 'burgemeesters' van Asten en Nederweert, leiders en enkele anderen, werd het kruis daar geplaatst. Op het kruis was een bordje aangebracht, waarop stond: Ici sont tombés, pour notre liberté, met de namen van de twee gesneuvelden en tekening van de Franse en Nederlandse vlag. Bij die gelegenheid hadden we ook wat foto's gemaakt en opgesuurd naar Madam l'Herbier. Ze was er zeer mee ver-eerd en vertelde, dat ze die had laten vergroten en deze werden herhaaldelijk geplaatst op tentoonstellingen.

De twee Aastramse jongens hadden me een kano cadeau gegeven. Dat bracht ons op het idee om kano's te gaan bouwen. Er zijn toen een tiental gebouwd; dat gaf weer wat ontspanning.

Op zekere dag kwam de boer, waar mijn kano lag, mij vertellen dat er twee Duitsers waren gekomen en zeiden: "Hier muss ein Bot sein". Ik kon niet anders dan dat bevestigen. Ik zei: "Hebben ze hem gezien"? "Even zien liggen, maar verder niet bekeken". Ik nam beitels en hamer, ging met hem mee en sloeg een groot gat in de bodem v.d. kano. Deze hebben ze toen niet gebruikt, anderen wel en van twee bleef niet veel meer over.

PRIESTERROEPINGEN.

Er waren er heel wat in mijn tijd, o.a. Herman Janssen. Evenals Frans v. Deursen was hij niet goed genoeg voor ons bisdom. Maar beiden laten in België zien, dat ze heel wat in hun mars hebben en daar uitstekend werken. Daar ik Herman wat geholpen heb, mocht ik ook een knoopje dicht maken op 3 sept. '62.

Ook was er nog Jan Poel, Wiel Peerlings, Jan Houben en Vosse. Deze 3 laatste hebben vrij spoedig na hun wijding verzoekt.

FONS MERTENS, zoon v. h. hoofd der school. Missionaris van Mill Hill, werkzaam in Afrika.

Verder was er uit die tijd Tjeu Knapen, millhiller, missionaris in Nr Borneo.

RETRAITE: vooral door het werk v.d. Jonge Boeren gingen
regelmatig 50 á 70 jongens uit N'weert opretraite en
practisch allen deden mee aan een dienstplichtige retraite

Via de radio hadden we al lang gehoord van de geallieerde invasie in Normandië; en hoe ze steeds dichterbij kwamen. Elke dag vroegen we ons af, wanneer ze hier zouden komen. Geheel onverwacht kwamen ze aan via de Somerse hei. Van uit het raam boven zag ik panserwagens door Strateris rijden. Plotseling zag ik vlak achter de heg van mijn tuin kleine stofwolkjes en opeens een schreeuw en hoorde een duitser roepen: "Mein Kamerad", hij was dood. Achter het huis van Mathieu Janssen schoot een duitser een panserfaust af op een geallieerde panserwagen die in brand vloog, waarbij twee zwaar gewonden. De Duitsers vluchtten naar de overzijde van het kanaal. Overal vreugde om de bevrijding, maar 's avonds trokken de geallieerden weer terug, om een paar dagen later definitief te komen met een grote legermacht.

Tegenover de kapelanie naast het kapelletje stonden regelmatig twee tanks, die tegen de avond telkens naar het kanaal trokken waar aan de overkant de Duitsers zaten. Eens stond ik ~~xxxxx~~ met Gerome Mertens, die ordemansdiesten verrichtte daar op straat te praten. Hij had de moter van dr. v. d. Wouw ter beschikking en liet die doorlopen. Opeens vliegen ons kogels langs de oren; en wij gauw weg.

Regelmatig werd echter de ^{kerk-}toren beschoten, die door de geallieerden als uitkijkpost werd gebruikt.

Eens zat ik met mijn buurman meester Tindemans wat te praten op het muurtje tussen onze huizen in, toen de granaten weer begonnen te vallen. Wij naar binnen de kelder in. Een granaat moest dichtbij gevallen zijn. Toen het schieten ophield, wij weer naar buiten en toen zagen we het: een gat in het wegdek en het muurtje half weggeslagen.

De burgers hadden weinig idee van de gevaren. Tijdens een van de beschietingen van de kerktoren, zag ik een man over de straat wandelen. Hij keek eens naar boven, trok zijn pet wat diepen over zijn oren en stapte rustig verder.

Er vielen ook granaten vlak voor de meisjesschool, zodat praktisch alle ruiten stuk waren.

Aangezien het bij de kerk gevaarlijk was en de mensen meer verkeer op getrokken, trokken de kapelaans met hen mee. Ik was bij Bijlmakers Strateris en las de Mis in de winkel van Houben (Tieske de schoenmaker). Ofschoon ik zei, dat ze niet hoefden te komen v.w. het granaten-gevaar, was elke dag de ruimte nog te klein. Wat konden de mensen toen bidden! Eens toen de granaten weer vielen, was ik op Boeket. Daar stond een bunker en allen vluchtten daarheen. En al die tijd, dat we daar gezeten hebben, werd de mene rozenkrans na de andere gebeden.

Al spoedig vormde zich de z.g. O.D. (ordedienst) onder leiding van dhr. Roggeveen, die o.a. de N.S.B.-ers gingen ophalen. Een twintig tal werd ondergebracht in het patronaatsgebouw en moesten meehelpen bij het opruimen van ~~de~~ o.a. oorlogsmateriaal.

Op zekeren dag zag ik bij de O.D. iemand lopen met geweer op de rug, waarvan ik zeker wist, dat hij lid van de Nat. Soc. Partij was geweest. Dat was me toch te erg en ben naar de commandant gestap en verteld op welke dag die bij de partij was opgenomen. Natuurlijk volgde ontslag.

Een ander werd opgehaald, een man met een groot gezin, die op mijn aanraden op het vliegveld te Venlo had gewerkt. Ik had hen gezegd, dat zij mij moesten vastzetten. Ze lieten die man onmiddellijk vrij.

Zo zijn er heel wat fouten gemaakt.

Ook bij de soldaten was veel ongerechtigheid. Niet alleen bij de Duitsers, ook bij de geallieerden.

Een Duitse soldaat (een Oostenrijker) was niet met de anderen over het kanaal gevlucht, maar ondergedoken op de hooizolder bij v.d. Kruijs (achter Kreijmans, tegenover de kapelanie). Wij brachten hem bij een paar geallieerde soldaten. Een van hen eiste zijn horloge op. Ik zei, dat hij daartoe geen recht had, maar hij trok zich daar niets van aan.

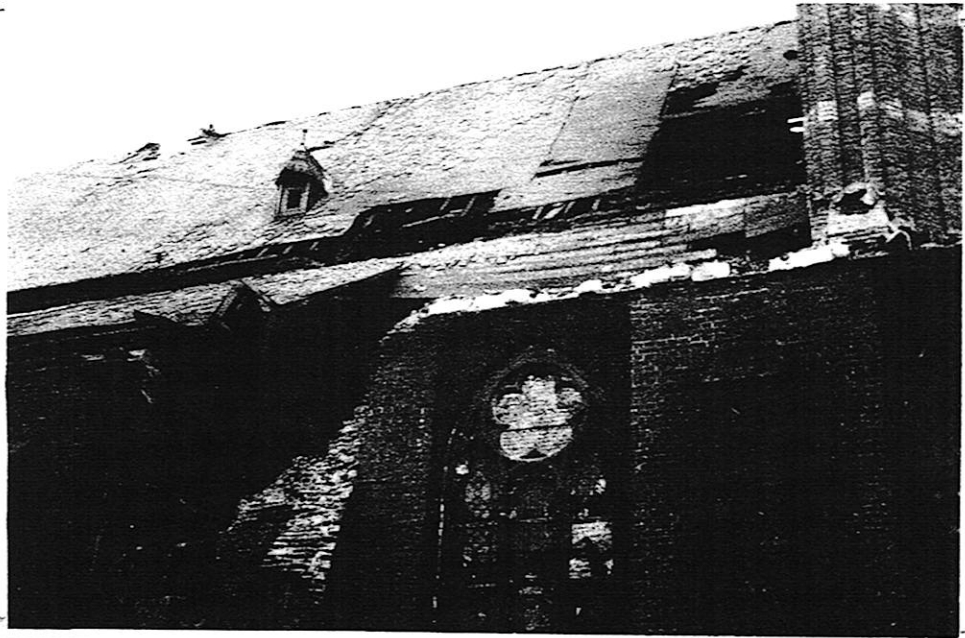
Bij pastoor Brand in het Eind hadden ze kazuifels en nog andere spullen gestolen. We hebben dat doorgegeven (ik meen Intelligence Service), maar kan me niet herinneren of hij alles heeft teruggekregen.

Mensen die zich werkelijk verdienstelijk maakten bij de O.D. waren Karel Caris (is nooit beloond) en Jan? Boumans, die over het kanaal zwom in de duisternis en verkennings-tocht maakte, om te zien waar de Duitsers zaten.

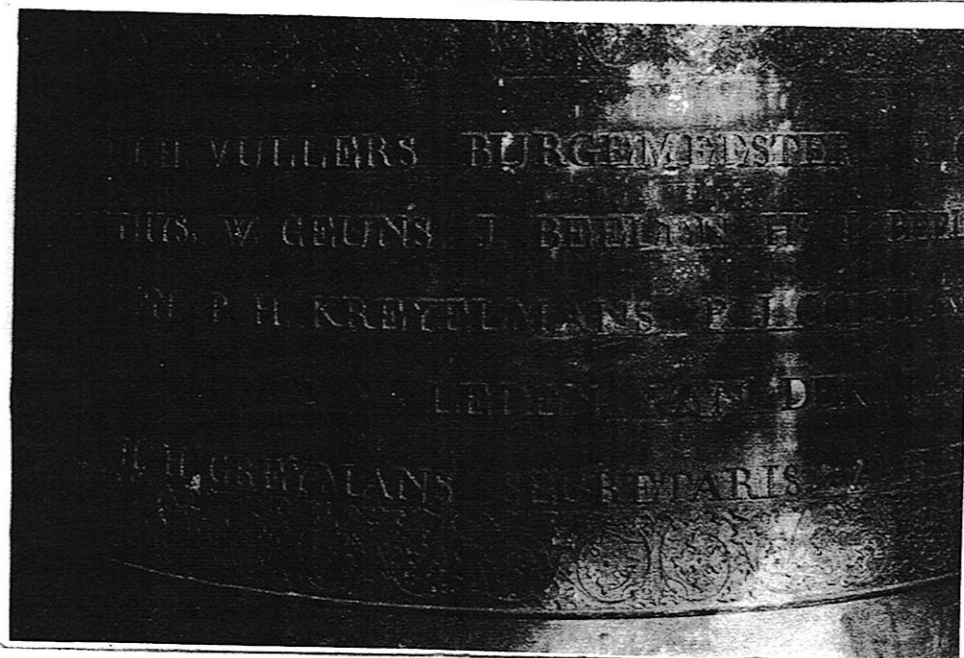
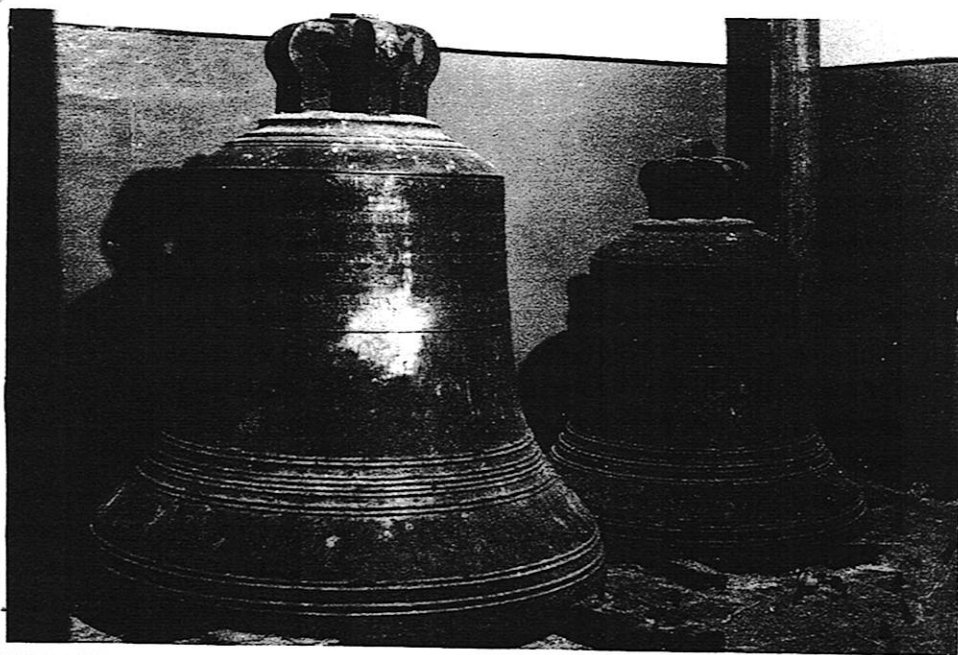
In het begin v.d. bevrijding hebben we nog even Mis gelezen in de kapel van Laar. Op zekeren dag komt me iemand tegen van uit Nederweert en zei: Ik moet toch wel een goede engelbewaarder hebben. Zo juist vielen weer granaten. Ik vluchtte de weg af in de sloot, maar daar stond wat water in en bleef op mijn handen en voeten boven hangen. Nu laat me een granaatscherfje precies op mijn beurs in mijn achterzak terecht komen. Kijk maar de centen zijn ~~er~~ geslagen. Als ik me goed herinner, was dat Scheijven (niet v.d. aannemer).

R.K. Kerk Ospel Nederweert.

ST LAMBERTUS NEDERWEERT

TEN OFFER GEVALLEN VOOR DUITSE OORLOGINDUSTRIE.